

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ПРЕДМЕТЕН ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

21 май 2010 г. – Вариант 1

УВАЖАЕМИ ЗРЕЛОСТНИЦИ,

Тестът съдържа **38 задачи** по предметен цикъл „Философия” и задача за философско есе. 38-те задачи са **два вида**:

- задачи с избираем отговор;
- задачи със свободен отговор.

Първите 30 задачи (от 1. до 30. включително) в теста са от затворен тип с четири възможни отговора, обозначени с главни букви от А до Г, от които само един е верен. Отговорите на тези задачи отбелязвайте със син цвят на химикалката в **листа за отговори**, а не върху тестовата книжка. За да отбележите верния отговор, зачертайте със знака кръгчето с буквата на съответния отговор. Например:

(A) (B) (Г)

Ако след това прецените, че първоначалният отговор не е верен и искате да го поправите, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте буквата на друг отговор, който приемате за верен. Например:

(A)   (Г)

За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор. Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е зачертана със знака .

Отговорите на задачите със свободен отговор (от 31. до 38. включително) се отбелязват в предоставения **свитък за свободните отговори**. Четете внимателно инструкциите! Срещу номера и главната буква на съответната задача/на съответното подусловие напишете верния отговор.

Философското есе напишете в **свитъка за свободните отговори** на предвиденото за това място.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Какво изучава психологията като наука?

- А) убеждения и идеи
- Б) морал и право
- В) психика и поведение
- Г) флора и фауна

2. В центъра на вниманието на хуманистичната школа в психологията стои:

- А) индивидуалността на човека
- Б) детерминираното от несъзнателни мотиви човешко поведение
- В) свободата на личността и възможностите за нейното развитие
- Г) съзнателния човешки опит

3. Кои от изброените характеристики съответстват на темперамента на холерика?

- А) силен, активен и неуравновесен
- Б) силен, активен и уравновесен
- В) силен, пасивен и уравновесен
- Г) слаб, пасивен и неуравновесен

4. Относително постоянната и съгласувана представа за себе си, която имат хората обхваща:

- А) Аз-образът
- Б) социалното поведение
- В) публичната личност
- Г) личностната идентичност

5. Трайното решаване на конфликти се постига преди всичко чрез:

- А) примиряване
- Б) избягване
- В) налагане
- Г) сътрудничество

6. Човек се определя като „конформист”, когато:

- А) води усамотен начин на живот
- Б) страда от свръхемоционалност
- В) винаги се съобразява с мнението на групата
- Г) често се конфронтира с околните

7. Логическата форма на мисленето е:

- А) асоциативна връзка на представи
- Б) непроменлива връзка на мислите, която не зависи от тяхното съдържание
- В) синтактичните правила на естествените езици
- Г) психично подреждане на мислите в съзнанието

8. Кое от изброените понятия има най-голям обем?

- А) растение
- Б) маслодайна роза
- В) цвете
- Г) роза

9. „Две противоречащи си съждения не могат да бъдат едновременно истинни” е една от формулировките на закона за:

- А) достатъчното основание
- Б) непротиворечието
- В) изключеното трето
- Г) тъждеството

10. Ако съждението „Някои животни не са двуноги” е истинно, то кое от изброените съждения ще бъде неистинно?

- А) „Всички животни са двуноги”
- Б) „Някои животни са недвуноги”
- В) „Нито едно животно не е двуног”
- Г) „Някои животни са двуноги”

11. Умозаклучението „Иван е по-висок от Стоян. Стоян е по-висок от Петър. Следователно Иван е по-висок от Петър.” е:

- А) индуктивно
- Б) дедуктивно
- В) традуктивно
- Г) интуитивно

12. С кое съждение трябва да допълните силогизма, за да го превърнете в правилно умозаклучение?

„.....”

Сократ е мъдрец.

Сократ е философ.”

- А) „Всички мъдречи са философи.”
- Б) „Някои мъдречи са философи.”
- В) „Някои мъдречи не са философи.”
- Г) „Нито един мъдрец не е философ.”

13. Понятието „етос” НЕ означава:

- А) обичай
- Б) нрав
- В) етнос
- Г) морал

14. Коя характеристика НЕ може да бъде отнесена към съвестта?

- А) морална самопринуда
- Б) гарант на личния интерес
- В) свидетел на мотивите за действие
- Г) форма на вътрешен самоконтрол

15. „Хедонизъм” в етиката означава:

- А) учение за ползата от морала
- Б) учение за щастието, основано на удоволствието
- В) теория за относителността на доброто
- Г) учение за връзката между знание и морал

16. „Дългът” е централна етическа категория при:

- А) Имануел Кант
- Б) Аристотел
- В) Платон
- Г) Епикур

17. Връзката на морала с ползата е основна за:

- А) екзистенциализма
- Б) стоицизма
- В) утилитаризма
- Г) интуитивизма

18. Специфично за аскетизма спрямо другите етически практики е, че издига в принцип и:

- А) насладата
- Б) въздържанието
- В) ползата
- Г) щастието

19. Основният закон в правовата държава се нарича:

- А) кодекс
- Б) указ
- В) конвенция
- Г) конституция

20. Кое от изброените права на гражданите НЕ можем да определим като „политическо право”?

- А) изборително право
- Б) право на лична свобода и неприкосновеност
- В) право на участие в работата на държавни и местни органи на управление
- Г) право на свободно сдружаване

21. „Лице” се нарича:

- А) човекът като обществено същество
- Б) човекът като индивид в правото
- В) човекът като индивид в морала
- Г) човекът като метафизичен индивид

22. Какво се крие зад израза „оковите на гражданското общество”?

- А) задълженията, които налагат на човека законите, гарантиращи съблюдаването на естествените му права
- Б) справедливостта като право на по-силния
- В) „добре уреденото общество”
- Г) „войната на всеки срещу всеки”

23. Местните избори в България се провеждат през:

- А) две години
- Б) три години
- В) четири години
- Г) пет години

24. Европейският съд по правата на човека се намира в:

- А) Мадрид
- Б) Париж
- В) Страсбург
- Г) Берлин

25. Кой от изброените философи НЕ предлага доказателства за съществуването на Бог?

- А) Фридрих Ницше
- Б) св. Анселм от Кентърбъри
- В) св. Тома от Аквино
- Г) св. Аврелий Августин

26. Философска позиция, която се характеризира с въздържание от съждение по отношение на истината, се нарича:

- А) реализъм
- Б) хедонизъм
- В) нихилизъм
- Г) скептицизъм

27. Кое от посочените определения НЕ се отнася към понятието „природа”?

- А) същност на нещата
- Б) съвкупност от естествените неща
- В) обект на природните науки
- Г) сътворени от човека неща

28. Категорията „причинност“ описва такова отношение между две явления А и Б, при което:

- А) явлението А предхожда явлението Б във времето
- Б) явлението А необходимо предизвиква явлението Б
- В) явлението Б следва явлението А във времето
- Г) явлението А понякога води до явлението Б

29. Като дял от философията епистемологията изследва въпроса:

- А) Как хората могат да постигнат сигурна истина?
- Б) Как хората могат да живеят по-добре?
- В) Как хората могат да постигнат безсмъртие?
- Г) Как хората могат да се разбират помежду си?

30. Твърдението „Човек е осъден да бъде свободен.“ означава, че:

- А) човекът е избрал да бъде свободен в живота си
- Б) свободата е неизбежна необходимост от самоопределянето на човека
- В) свободата изразява безсмислието на човешкото съществуване
- Г) човекът има възможност да прави каквото си иска

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Като използвате понятията „принцип“ и „норма“, запишете определение за „етика“.

32. В свитъка за свободните отговори избройте четири критерия, които е необходимо да удовлетвори една общност, за да бъде определена като група.

33. Посочете на коя власт отговаря всяка от изброените характеристики:

- А) Създаване на закони
- Б) Прилагане на законите в управлението на страната
- В) Наказване на тези, които нарушават законите

34. Ако е истинно съждението „Всички хора се стремят към щастие“, то каква ще е истинностната стойност на трите съждения, включващи същите понятия:

- А) „Някои хора се стремят към щастие.“
- Б) „Нито един човек не се стреми към щастие.“
- В) „Някои хора не се стремят към щастие.“

В свитъка за свободни отговори срещу всяка буква напишете истинностната стойност на съждението.

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

Философията, както аз ще разбирам значението на тази дума, е нещо средно между теологията и науката. Подобно на теологията тя се състои в разсъжденията върху неща, по отношение на които е неустановимо каквото и да е крайно познание; но подобно на науката тя се обръща по-скоро към човешкия разум, отколкото към някакъв авторитет – без значение дали това ще е традицията, или някакво откровение. Всяко крайно познание – смея да твърдя – е присъщо на науката; всяка догма по отношение на онова, което надхвърля крайното познание, е присъща на теологията. Но между теологията и науката съществува една Ничия земя, изложена на нападения от двете страни; тази Ничия земя е философията. Почти всички въпроси, интересуващи най-силно теоретичните умове, са такива, на които науката не би могла да отговори, а благонадеждните отговори на теолозите вече не звучат така убедително както през предходните векове. (...)

(...) Науката ни казва онова, което бихме могли да познаваме, но това, което познаваме, е малко и ако забравим за онова, което не бихме могли да познаваме, ние бихме станали нечувствителни към множество изключително важни неща. Теологията, от друга страна, внушава догматичната увереност, че притежаваме познание там, където всъщност притежаваме незнание, като с това си въздействие поражда своеобразна неуместна безочливост по отношение на вселената. Несигурността при наличието на живи надежди и страхове е болезнена, но трябва да бъде понесена, ако желаем да живеем без тешителни вълшебни приказки. Не е добре също така да се забравят въпросите, които философията задава, или пък да убеждаваме самите себе си, че сме открили неоспоримите им отговори. Да учи как да се живее без сигурност и същевременно без да се изпада в бездвижване от колебанието е може би най-главното от нещата, които философията в наши дни би могла да направи за онези, които я изучават.

Бърtrand Ръсел

35. Според Ръсел по какво философията прилича на науката и по какво на теологията?

36. Защо науката не може да замести философията?

37. Защо теологията не може да замести философията? Дайте пример за философски проблем, на който теологията претендира, че дава отговор.

38. Според Ръсел каква е главната задача на философията в наши дни? Напишете алтернативно определение за същността и целите на философията.

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Да познаваш и да мислиш не означава да достигаш до безусловно сигурна истина, а да разговаряш с несигурността.”

Едгар Морен

2. „Какво е човекът? Този, който трябва да покаже какво е самият той.”

Мартин Хайдегер

3. „Доброто не се състои в това да не вършиш несправедливост, а да не искаш да я вършиш.”

Демокрит